

**GMINNY SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
DLA GMINY RĄBINO NA LATA 2008-2015**

RĄBINO 2008

I. WPROWADZENIE

W poniższym opracowaniu przedstawiono główne kierunki realizacji zadań przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenia jej negatywnych skutków w życiu społecznym i rodzinnym.

Obowiązek opracowania Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy wynika z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493).

Podstawowym aktem prawnym, regulującym zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493), zwana w dalszej części ustawą.

Wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest jednym z zasadniczych celów zapisanych w Uchwale Nr XII/57/07 Rady Gminy w Rąbinie z dnia 30 października 2007 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007 – 2015. Strategia jest dokumentem otwartym, polegającym ewaluacji i monitoringowi, spójnym i zgodnym z opracowaną wcześniej Strategią Rozwoju Gminy Rąbino, a także spójnym z priorytetami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006- 2016.

W ustawie zjawisko przemocy otrzymało definicję prawną. Jest ona zawarta w art. 2 ust. 2, który stanowi, iż „przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo, utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu

fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Typy przemocy z jakimi spotykamy się w środowisku domowym obejmują:

- zaniedbywanie i przemoc wobec osoby niepełnosprawnej i osoby w podeszłym wieku,
- przemoc wobec dziecka i zaniedbywanie,
- przemoc dzieci wobec rodzeństwa,
- przemoc dzieci wobec rodziców,
- przemoc wobec małżonka.

Wyróżniamy formy przemocy:

Przemoc fizyczna – popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp. (źródło: Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”)

Przemoc psychiczna – wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp. (źródło: Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”)

Przemoc seksualna – wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety, itp. (źródło: Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”)

Przemoc ekonomiczna – odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, nie zaspakajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, itp. (źródło: Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”)

Zaniedbanie – ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. (źródło: Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”)

II. PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm).
2. Ustawa z dnia 29. lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz 1493).
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004r. Nr.64 poz. 593 z póź. zm.).
4. Zarządzenie Nr 162 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 lutego 2008 roku w sprawie metod i form wykonywania przez Policję zadań w związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieska Karta” / Dz.Urz. Nr 4, poz. 30/.
5. Przepisy kodeksu karnego dotyczące przemocy
 - 1) art. 207 §1 k.k. Znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny – podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat (ścigane z urzędu).
 - 2) art. 191 §1 k.k. Kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbą bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub

znoszenia – podlega karze pozbawienia wolności do 3 lat (ścigane z urzędu).

- 3) art. 197 § 1 k.k. Kto przemocą lub groźbą bezprawną lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego).
- 4) art. 209 § 1 k.k. Kto uporczywie uchyla się od wykonywania ciążącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to naraża ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych – podlega karze pozbawienia wolności do 2 lat (ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego).

III. DIAGNOZA, STATYSTYKI DOTYCZĄCE POMOCY – DANE LOKALNE.

W przemocy domowej najbardziej istotna jest demonstracja i wykorzystanie siły lub władzy w sposób, który jest krzywdzący dla innych członków rodziny. Na przemoc w rodzinie można spojrzeć z perspektywy prawnej, moralnej, społecznej i psychologicznej.

Z obserwacji wynika, iż ofiarami przemocy są na ogół kobiety i dzieci. Są to osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, w jakikolwiek sposób zależne od sprawcy.

Wielu ofiarom udaje się przeciwstawić sprawcy, niemniej jednak większość potrzebuje pomocy innych, bez tego sama nigdy nie zdobędzie się na odwagę, żeby zapobiec stosowaniu wobec niej przemocy.

Na terenie naszej Gminy przemoc w rodzinie najczęściej występuje w rodzinach najuboższych w miejscowościach popeeagerowskich i jest powiązana z alkoholizmem, niskimi dochodami finansowymi na członka

rodziny, biedą, niskim wykształceniem, małą świadomością społeczną. Przypadki znęcania najczęściej odbywają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny tj. małżonkowie, dzieci, rodzeństwo, czasami są to osoby którym ofiara się zwierza. Praktycznie ofiary przemocy boją się, a niejednokrotnie wstydzą się o tym mówić i rozgłaszać. Dlatego trudno jest im w tych sprawach zeznawać w sądzie, ze strachu milczą, a przemoc ta trwa nadal. Tylko bardzo zdeterminowane ofiary przemocy decydują się na jej przerwanie poprzez zgłoszenie tego faktu odpowiednim organom.

Informacje o podejmowanych czynnościach przez policjantów z Posterunku Policji w Połczynie Zdroju w przypadku występowania przemocy w rodzinie, na przełomie ostatnich 3 lat przedstawiają się następująco.

W roku 2005 odnotowano 1 zjawisko przemocy w rodzinie i wszczęto 2 postępowania związane z groźbami przemocy. Sporządzono 1 Niebieską Kartę i przesłano akt oskarżenia do Prokuratury w Białogardzie.

W roku 2006 odnotowano 1 postępowanie związane z groźbami przemocy. Sporządzono 1 Niebieską Kartę z powiadomieniem Sądu Rodzinnego, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rąbinie oraz Gminną Komisję do spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rąbinie.

Od stycznia do końca listopada 2007 roku odnotowano 3 zjawiska znęcania się nad rodziną i sporządzono 2 Niebieskie Karty. W 1 przypadku przesłano materiały do Sądu, a w 2 pozostałych sporządził organ policji akt oskarżenia.

Zgodnie z art.107 ust.2 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie, pracownik socjalny wypełnia formularz „Pomoc społeczna- Niebieska Karta” stanowiący załącznik do rodzinnego wywiadu środowiskowego.

W roku 2005 pracownicy socjalni rozpoznali 20 środowisk dotkniętych przemocą spowodowaną skutkami nadużywania alkoholu, jak również w środowiskach tych zauważono zaniedbania względem dzieci ze strony obojga

rodziców oraz przemocą ekonomiczną wobec osób starszych i niepełnosprawnych.

W roku 2006 nastąpiło nasilenie zjawiska przemocy. Odnotowano, że w 30 środowiskach występowała przemoc i groźba przemocy.

W roku 2007 również obserwujemy nasilenie się przemocy, które odnotowano w 30 środowiskach. Od stycznia do końca listopada zostały sporządzone 2 Niebieskie Karty przez pracowników socjalnych. W toku dalszego postępowania powiadomiono Policję, Gminną Komisję do spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rąbinie oraz Sąd. Środowiska dotknięte problemem przemocy sukcesywnie są odwiedzane przez pracowników socjalnych oraz konsultanta do spraw rozwiązywania problemów w rodzinie. Dzięki takim działaniom ofiary przemocy stają się bardziej otwarte na istniejący problem i potrafią radzić sobie w sytuacji kryzysowej. Niektórzy sprawcy przemocy są pod stałym nadzorem kuratorów społecznych.

IV. POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Odbiorcy systemu:

- społeczność lokalna,
- ofiary i sprawcy przemocy,
- osoby i rodziny dotknięte przemocą domową,
- przedstawiciele instytucji służb pracujących z ofiarami przemocy, pedagodzy, nauczyciele, psycholodzy, pracownicy wymiaru sprawiedliwości, policja, pracownicy ośrodka pomocy społecznej, pracownicy domu pomocy społecznej, pracownicy służby zdrowia, duchowni.

2. Instytucje i organizacje pozarządowe – współorganizatorzy systemu pomagające ofiarom przemocy na terenie gminy i powiatu.

- Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Połczynie Zdroju,
- Stowarzyszenie Wspólnota Dzieci Łaski Bożej w Lipiu,
- Sąd Rejonowy w Białogardzie,
- Sąd Grodzki w Świdwinie,
- Policja,
- Służba zdrowia,
- Prokuratura Rejonowa,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Kuratorzy zawodowi i społeczni,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Połczynie Zdroju,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczna – Pedagogiczna w Świdwinie,
- Placówki oświatowe,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy,
- Poradnia Odwykowa w Świdwinie.

3. Organizacje i stowarzyszenia ogólnopolskie.

Stowarzyszenia na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „NIEBIESKA LINIA”

(0-22) 499-37-33 -połączenie płatne-telefon czynny: pn-pt: 9:00-14:00

e-mail: podgorska@niebieskalinia.org

Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

e-mail: pogotowie@niebieskalinia.pl

tel.: PŁATNY (0-22) 666-28-50 poniedziałek w godz. 19:00-21:00. i środa 18.00-22.00

PŁATNY PIERWSZY IMPULS: 0 801 1200 02 pon-sob: 10:00-22:00, nd i św 10:00-16:00.

V.ZADANIA W ZAKRESIE DIAGNOSTYCZNYM, PROFILAKTYCZNYM I EDUKACYJNYM DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE

Szerokie ujęcie zapobiegania przemocy w rodzinie wyznacza cztery podstawowe nurty działań kierowanych do różnych grup odbiorców:

- 1) **działania uprzedzające:** diagnozujące, informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie,
- 2) **działania interwencyjne:** opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolujące, kierowane do sprawców przemocy w rodzinie,
- 3) **działania powstrzymujące:** psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie,
- 4) **działania korekcyjno-edukacyjne:** kierowane do sprawców przemocy w rodzinie.

1. Zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy, zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z póź. zm) i ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, (Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz. 473).
2. Do zadań własnych gminy należy w szczególności:
 - 1) tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
 - 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
 - 3) opracowanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
 - 4) prowadzenie gminnych ośrodków wsparcia.

W celu realizacji w/w zadań w Gminie Rąbino uruchamia się system przeciwdziałania przemocy w rodzinie oparty na działaniach prowadzonych przez Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, w składzie:

- 1) Przewodniczący Zespołu – koordynator ds. Przeciwdziałania Przemocy,
- 2) Pracownik GOPS,
- 3) Przedstawiciel Policji,
- 4) Przedstawiciel GK ds. RPA
- 5) Pedagog szkolny
- 6) Przedstawiciel Kuratora Sądowego,
- 7) Przedstawiciel służby zdrowia.

Zadania w/w Zespołu:

- analiza wniosków wpływających do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pod kątem przemocy domowej,
- przyjmowanie wszelkich informacji związanych z przemocą,
- tworzenie własnych dokumentów potwierdzających występowanie przemocy takich jak protokół, notatka służbowa,
- prowadzenie rozmów z ofiarami , „Niebieska Karta”,
- występowanie z wnioskami do Prokuratora i Policji,
- wspieranie grup samopomocowych dla ofiar,
- odwoływanie się od decyzji prokuratora,
- motywowanie sprawców przemocy do podejmowania działań naprawczych,
- przeprowadzenie rozeznania w miejscu dokonania przemocy,
- rozeznanie środowiska,
- udzielanie informacji o formach zachowania się w sytuacji przemocy,
- przerwanie zmowy milczenia związane z przemocą,
- monitorowanie zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Rąbino,
- występowanie w charakterze świadka w sprawach o przestępstwa z art.207 Kk. tj. o znęcanie się nad rodziną.
- wyznaczenie form złagodzenia przemocy wobec dzieci przez szkołę,
- ustalenie formy wykorzystywania przemocy domowej przez służbę zdrowia, (zaświadczenie lekarskie jest tylko potwierdzeniem sytuacji, dowodem opinia lekarza biegłego),

- wdrażanie specjalistycznych programów edukacyjnych i korekcyjnych dla sprawców przemocy,
- współpraca z instytucjami prowadzącymi Ośrodki Interwencji Kryzysowej.

VI. ZADANIA SZCZEGÓŁOWE DOTYCZĄCE REALIZACJI GMINNEGO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE RĄBINO.

1. Zapobieganie występowaniu przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej oraz ograniczanie zaburzeń życia społecznego w rodzinach, w których występuje przemoc rodzinna.

- 1) edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją swoją oraz rówieśników,
- 2) wspieranie rozwoju i zwiększenie dostępności do nieagresywnych sposobów rozwiązywania konfliktów społecznych i rodzinnych, z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych,
- 3) promowanie Systemu, w tym możliwości otrzymania pomocy przez ofiary i sprawców przemocy,
- 4) promowanie nieagresywnych zachowań w środowiskach dzieci oraz ograniczanie „wprowadzania” zachowań agresywnych.

2. Zmniejszenie negatywnych następstw ofiar i świadków występowania przemocy w rodzinie.

- 1) udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i pozostającym w rodzinie lub dotychczasowym miejscu pobytu,
- 2) ochrona przed dalszym krzywdzeniem przez sprawcę,
- 3) udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i zmuszonych do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania,

- 4) działania realizowane w ramach GKdsRPA, Punktów informacyjnych.

3. Zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie.

- 1) działania korekcyjno- edukacyjne,
- 2) działania realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 3) współpraca z koordynatorami przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu wojewódzkim i powiatowym oraz z innymi instytucjami prowadzącymi działalność na rzecz przeciwdziałania zjawiskom przemocy.

4. Poprawa skuteczności działań na rzecz osób dotkniętych przemocą oraz monitorowanie występowania przemocy w rodzinie, jej rozmiarów i skutków oraz efektywności podejmowanych działań.

- 1) oddziaływanie na osoby zajmujące się zawodowo lub społecznie przemocą w rodzinie,
- 2) oddziaływanie na społeczność lokalną (monitorowanie),
- 3) zbieranie i analizowanie informacji dotyczących zjawiska przemocy i rejestracja faktyczna.

VII. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Spodziewane efekty realizacji systemu:

- 1) zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla ofiar przemocy,
- 2) zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy,
- 3) pogłębianie wiedzy społeczeństwa o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem,

- 4) tworzenie przez organizacje i samorządy lokalne punktów interwencyjnych,
- 5) zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy domowej,
- 6) przerwanie kręgu milczenia związanego z przemocą,
- 7) promowanie wartości rodziny,
- 8) promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy w rodzinie.

2. Źródła finansowania systemu.

Źródłem finansowania zadań gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są środki finansowe budżetu Gminy Rąbino pochodzące z opłat z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, środki z budżetu państwa i środki pomocowe z EFS.

3. Sposób kontroli realizacji systemu.

- 1) raport z wykonania w danym roku Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Rąbino i efektów jego realizacji, przedłożony Wójtowi Gminy Rąbino, w terminie do dnia 31 marca następnego roku,
- 2) stały monitoring systemu prowadzony jest przez osobę odpowiedzialną za realizację systemu oraz koordynatora systemu,

4. Monitorowanie realizacji systemu.

- 1) Wójt Gminy Rąbino sprawuje na bieżąco nadzór nad realizacją systemu i podejmuje niezbędne działania zmierzające do osiągnięcia celów wyznaczonych w systemie,
- 2) Rada Gminy po zasięgnięciu opinii jednostek realizujących system może w uzasadnionych przypadkach określać bieżące kierunki działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 3) głównym zadaniem jest zbieranie informacji, które dostarczą podstaw do planowania działań profilaktycznych na lata następne oraz przesłanek do oceny ich skuteczności.

5. Autorzy systemu:

Barbara Felska	- przewodnicząca
Brabara Kochanowska	- członek
Elżbieta Karnicka	- członek
Barbara Tryniszewska	- członek
Anna Żelazek	- członek